

IX Всеукраїнська студентська науково - технічна конференція "ПРИРОДНИЧІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ"

УДК 338:504

Дубина П. – ст. гр. МБ- 21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИДИ БІРЖ І ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ БІРЖАМИ

Науковий керівник: к.е.н., Юрик Н.Є.

Dubyna P.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

TYPES OF EXCHANGES AND BASIC FUNCTIONS PERFORMED EXCHANGES

Supervisor: N.Yuryk, PhD

Ключові слова: Біржа, опційна, ф'ючерсна, об'єкт

Keywords: Exchange, Optional, object

Біржа — організований торговельний майданчик, на якому відбувається гуртова торгівля товарами або цінними паперами у вигляді стандартизованих біржових угод.

В наш час біржа — юридична особа, що забезпечує регулярне функціонування організованого ринку товарів, валют, цінних паперів, похідних фінансових інструментів.

Вивченню особливостей роботи бірж, їх структури, складу органів управління допомагає їх класифікація. Ознаками класифікації бірж є:

1. Вид біржового товару. За цією ознакою біржі поділяються на: • товарні (товарно-сировинні); • фондові; • валютні.

2. Принцип організації. Розрізняють три види бірж:

- 1) публічно-правові - державні біржі, поширені в Європі;
- 2) приватно-правові - приватні біржі, властиві США, Англії;
- 3) змішані - найбільшого поширення набули серед фондових бірж.

3. Правовий статус біржі. Біржі реєструються як акціонерні товариства або товариства з обмеженою відповідальністю.

4. Форма участі відвідувачів у торгах. За цією ознакою розрізняють біржі:

- закриті;
- відкриті.

У торгах на закритих біржах беруть участь їх члени та особи, що виконують роль біржових посередників. Сучасні біржі за кордоном в основному є закритими, оскільки біржова торгівля пов'язана з високими ризиками і вимагає високого професіоналізму.

У торгах на відкритих біржах, окрім постійних членів і біржових посередників, можуть брати участь і відвідувачі. Ступінь відкритості біржі безпосередньо пов'язаний з торговою стратегією. Найчастіше відкритість біржі використовується в рекламних цілях або для пожвавлення торгів. Вдосконалення біржової торгівлі призводить до більш закритого характеру діяльності, орієнтує на зростання професіоналізму, формування ділових зв'язків на основі взаємної довіри між торгуючими сторонами.

5. Номенклатура товарів, що є об'єктом біржового торгу. За цією ознакою біржі підрозділяються на:

- 1) універсальні або біржі загального типу;
- 2) спеціалізовані біржі. Серед спеціалізованих бірж можна виділити біржі:
 - широкого профілю;

• вузькоспеціалізовані.

6. Місце і роль бірж у міжнародній торгівлі. Прийнято поділяти біржі на національні і міжнародні.

7. Характер укладення операцій. За цією ознакою виділяють біржі: • реального товару; • ф'ючерсні; • опційні; • змішані.

Біржа реального товару характерна для початкового етапу біржової торгівлі. її відмінними рисами є:

- 1) регулярність відновлення торгу;
- 2) приуроченість торгівлі до певного місця;
- 3) підпорядкування встановленим правилам;
- 4) торгівля масовими, однорідними, порівнюваними за якістю товарами.

Найістотношою рисою біржі реального товару є обов'язкове постачання й отримання товару після проведення торгів.

Розширення біржової торгівлі призвело до створення бірж нового типу - ф'ючерсних. Їх виникнення відображає перетворення біржі реального товару у ринок прав на товар.

Основними ознаками ф'ючерсної торгівлі є:

- 1) фіктивний характер операцій;
- 2) зв'язок з ринком реального товару через страхування, а не через постачання товару;
- 3) наперед строго визначена й уніфікована споживна вартість товару, узгоджена кількість якого відображається в біржовому контракті, який стає об'єктом торгівлі і є правом на товар;
- 4) повна уніфікація умов постачання товару;

Розрахунковою палатою біржі.

Ф'ючерсна біржа є ринком цін відповідних товарів і справляє істотний вплив і на біржові котирування, і на фактичні ціни конкретних операцій з реальним товаром (через хеджування), і, врешті-решт, на конкурентоспроможність фірми.

Опційні біржі відіграють значну роль у світовій економіці. Вони використовуються для посилення страхування учасників біржової торгівлі, оскільки дають можливість покупцям опціонів обмежити можливі збитки при висновку біржових операцій.

Ефективність функціонування товарних бірж визначається виконуваними ними функціями. Основними з цих функцій є:

1. Забезпечення високої концентрації попиту та пропозиції в єдиному місці. Це досягається шляхом залучення до біржових операцій якомога більшої кількості продавців і покупців оптових партій товарів.

2. Регулювання оптового товарообігу на основі ринкових законів. Оскільки товарна біржа є інструментом ринкової економіки, найважливішою складовою частиною її інфраструктури, реалізація оптових партій товарів повністю спирається на закони ринку.

3. Формування нових господарських зв'язків.

4. Здійснення кваліфікованого посередництва між продавцями і покупцями. Біржове посередництво сприяє прискоренню товарних і грошових потоків, подальшому зростанню виробництва необхідної продукції, мінімізації пов'язаних з цим витрат.

9. Боротьба з проявами монополізму на товарному ринку.

Здійснюється шляхом залучення до біржової торгівлі більшої кількості продавців і покупців, забезпечення гласності та змагання в процесі торгів.

Разом з вищепереліченими основними функціями, товарні біржі здійснюють і ряд допоміжних функцій, серед яких можна виділити наступні:

- 1) стандартизація якісних параметрів тих чи інших товарів;
- 2) стандартизація біржових контрактів на купівлю-продаж товарів;
- 3) здійснення арбітражу між учасниками біржових операцій;
- 5) участь у формуванні прибуткової частини державного і місцевого бюджетів.